

Notat

15. januar 2019, EJO

Minivådområdeordningen – status på vilkår og bekymringspunkter

Bekendtgørelsen for minivådområdeordningen 2019 er netop trådt i kraft. Der er sket en række forbedringer og præciseringer i forhold til ordningen for 2018, så vilkårene for at deltage i ordningen er blevet markant forbedrede. Dog udestår der fortsat afklaring på en række udfordringer og bekymringspunkter.

Dette notat giver en status på en række væsentlige vilkår for etablering af minivådområder, herunder de udfordringer som er blevet løst, og de hvor der fortsat ikke er fundet gode løsninger.

Tabellen herunder viser en oversigt over status på forskellige incitamenter, udfordringer og barrierer, der er arbejdet med, siden minivådområdeordningen trådte i kraft første gang i 2018. De enkelte emner er beskrevet nærmere i notatet nedenfor.

 = Ønsket opfyldt. = Uafklaret - Ønsket forfølges fortsat. = Ikke relevant p.t.

L&F's ønsker til vilkår/rammer	Status
Standardomkostninger i stedet for komplicerede udbud	
Afklarede skatteforhold	
Forskudsbetaling	
Anlæg skal ikke kunne §3-beskyttes	
Bilag IV-arter skal kunne udløse erstatning	
Regulatorisk belønning – minivådområdeordning	
Regulatorisk belønning til first movers	
P-effekt skal godskrives	
N-effekt skal tilfalde landmand efter 10 år	
Buy Back-mulighed	
Fleksibilitet mellem ordninger (volumen)	
Flere drænvirkemidler	
Certificering og godkendelse af lokale løsninger	
Yderligere tekniske/faglige mangler skal udbedres	
Yderligere administrative barrierer skal fjernes	

Finansiering og økonomi

Minivådområder er en del af den kollektive indsats, som også indbefatter vådområder og skovrejsning. Minivådområder, der frem mod 2021 skal reducere udledningen med 900 tons kvælstof, er en del af Fødevarer- og landbrugspakken, og er derved med i grundforudsætningen for, at de reducerede normer blev fjernet, så der igen kan tilføres gødning i overensstemmelse med afgrødernes behov.

Etablering af minivådområder er som udgangspunkt fuldt kompenseret, så det er muligt at få dækket omkostningerne, hvis man vælger at etablere anlæg på sin ejendom. Endvidere er det muligt at få gratis rådgivning fra oplandskonsulenterne. Oplandskonsulenten kan hjælpe med at finde den bedste placering i terræn, udforme minivådområde bedst muligt, søge tilskud og få de nødvendige tilladelser på plads.

Standardomkostninger

Der indføres fra 2019 standardomkostninger for de åbne minivådområder, så det ikke længere er nødvendigt at indhente flere tilbud fra entreprenører forud for ansøgningen. Med hjælp fra oplandskonsulenten er det derfor gjort lettere og hurtigere at beregne prisen, og kan man samlet set lave anlægget billigere end beregnet, er det muligt at beholde differencen.

Skatteforhold

Skat og moms følger reglerne for andre tilskudsordninger. SEGES har været i dialog med Skattestyrelsen om de skatte- og momsmæssige forhold vedrørende tilskud og de modsvarende udgifter. Det er slået fast, at tilskuddet er skattepligtigt, og at omkostningerne er fradragsberettigede, så hvis tilskud og omkostning balancerer, skal der ikke betales skat (se mere på https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/Filer/faktaark_-_minivaadomraader.pdf).

Desuden gælder for momsregistrerede landmænd, at momsen kan afløftes i forbindelse med landbrugsdrift. Der er ikke moms på tilskuddet.

50 % forskudsbetaling

Der kan udbetales et forskud på op til 50 % af de samlede tilskudsberettigede udgifter. Udbetaling af forskud er betinget af, at nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder er opnået. Det mindsker belastningen af likviditeten ganske betragteligt.

Arealrelaterede restriktioner

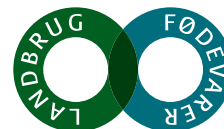
§3-problematikken: bliver minivådområdet omfattet af §3-beskyttelse?

Et væsentligt bekymringspunkt i forbindelse med etablering af minivådområder har været, om anlægget risikerer at blive omfattet af §3-beskyttelsen.

Der er nu indført en undtagelse fra naturbeskyttelseslovens §3 via en ændring i naturtypebekendtgørelsen:

”§ 3. Søer, moser og lignende, heder, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der er dannet, fordi der på et areal efter aftale med en offentlig myndighed er etableret et minivådområde til fjernelse af næringsstoffer fra landbrugsjord, er undtaget fra bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3, medmindre andet er bestemt i aftalen. Undtagelsen omfatter projektarealet, der er indtegnet i Internet Markkort (IMK) eller er afgrænset i overensstemmelse med et af en offentlig myndighed givet tilsagn om tilskud, dvs. anlægget med et omkringliggende areal. Undtagelsen gælder, indtil minivådområdet er nedlagt, hvorved forstås, at minivådområdet ikke længere er i drift, og at projektarealet er reetableret med henblik på anvendelse til andet formål end minivådområde.”

Minivådområdet kan derfor ikke blive omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3, så længe det er i drift.

Bilag IV-arter

Der er en lille risiko for, at minivådområdet kan blive habitat for bilag IV-arter, hvilket kan medføre krav og restriktioner til driften.

L&F arbejder for at sikre, at der udbetales fuld erstatning, hvis tilstedeværelse af bilag IV-arter medfører tab. Der udestår fortsat en afklaring på denne potentielle udfordring.

Belønning med regulatoriske fordele, inkl. for "first movers"

Landmænd der anlægger minivådområder skal belønnes i reguleringen

Landmænd der påtager sig ansvaret for at anlægge minivådområder bør opnå fradrag i de regulatoriske krav til deres bedrift/de arealer, som minivådområdet virker på.

Det vil desuden ofte være yderst uhensigtsmæssigt og miljøfagligt absurd, hvis de arealer, som afvander til vandmiljøet via minivådområdet, pålægges krav om etablering af yderligere efterafgrøder eller andre udvaskningsreducerende foranstaltninger. Det giver som udgangspunkt ikke mening at rense det samme vand to gange.

"First movers"

Landmænd, der allerede inden ordning blev indført har anlagt minivådområder, skal have mulighed for at få anerkendt anlægget efter de gældende kriterier. Hvis anlægget kan godkendes efter de gældende kriterier, skal landmanden kunne opnå de samme fordele i form af kompensation og regulatoriske gevinster som ansøgere til nye anlæg.

Hvis myndighederne vurderer, at det er en barriere for anerkendelse af et "first mover anlæg", at effekten af et sådant anlæg allerede er indregnet i vandplanerne, så kan dette "dødvægtstab" håndteres gennem en justering af det samlede nationale efterafgrødekrav som forudset i forslag til ny gødskningslov, der ventes fremsat i januar 2019.

Hvis anlægget ikke kan godkendes i henhold til den gældende støtteordning, skal det være muligt at få en ekspertvurdering af anlæggets effekt og få denne effekt godskrevet i oplandets indsats og modregnet i de regulatoriske krav til landmanden. (Jvf. L&F's høringssvar til forslag til ny gødskningslov, december 2018)

Minivådområdernes P-effekt

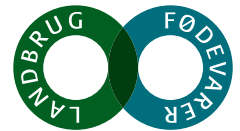
Minivådområder renser effektivt for fosfor. Effekten er meget veldokumenteret, men der sker p.t. ingen godskrivning af fjernelsen, hverken til den enkelte landmand (individuel) eller oplandet (kollektivt).

Landbrug & Fødevarer arbejder for, at P-effekten kommer landbruget til gode. Det kan fx være ved at mindske indsatskravet over for fosfor til søer og kystvande (fx i form af etablering af P-vådområder) eller ved at sænke eller helt fjerne et evt. skærpet P-loft.

En løsning på denne problematik udestår fortsat.

Hvad sker der med N-effekten, når bindingsperioden udløber efter 10 år?

Ordningen for minivådområder gælder i 10 år, hvorefter landmanden ikke længere er forpligtet til at opretholde anlægget. Effekten af minivådområdet forventes at være varig,

så længe anlægget oprenses i et omfang, der modvirker strømningsveje og inaktive zoner, som ellers vil reducere opholdstiden og dermed effekten.

Der er ikke taget politisk stilling til, hvordan situationen efter 10 år skal håndteres: vil mange anlæg blive sløjfet, oprettes der en ny (kollektiv) ordning, der skal sikre fortsat drift af anlæggene, eller kan landmanden/landmændene i drænoplandet helt eller delvist "overtage" N-effekten i forbindelse med deres egen regulering?

Dilemmaet er, at fjernes en stor del af den kollektive indsats igen, kan det føre til nye, øgede krav til den enkelte landmand i området – noget den kollektive indsats jo netop skulle hjælpe med at afskaffe.

L&F arbejder som beskrevet ovenfor for at sikre, at effekten også kommer landmanden til gode i forbindelse med egen regulering. I første omgang bør det sikres, at den/de involverede landmænd ikke pålægges restriktioner (fx efterafgrøder) på arealer, der afvander gennem minivådområdet.

Buy back-mulighed

Det vil være et incitament for en del, hvis de har en mulighed for at træde ud af projektet i løbet af den 10-årige bindingsperiode.

Hvis der ønskes reel buy back (dvs. landmanden selv ønsker at købe sig ud af forpligtelsen), kan det lade sig gøre mod tilbagebetaling af 100 % af beløbet. Der arbejdes politisk for at opnå en regulatorisk gevinst for dem, som har etableret minivådområder. Hvis dette arbejde giver resultater, forsvinder incitamentet ved at kunne købe hele anlægget tilbage.

Fleksibilitet mellem ordninger/virkemidler i oplandet

Vandplanernes oversigt over indsatser i vandoplandene indeholder en fordeling mellem de forskellige kollektive indsatser (skovrejsning, vådområder og minivådområder) og målrettet regulering (individuelle krav).

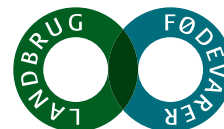
L&F ønsker fleksibilitet mellem virkemidlerne, forstået på den måde, at en større del af indsatsen i et område end forudsat fx kan klares med minivådområder, så kravene til fx målrettet regulering eller vådområder nedjusteres tilsvarende. Flexibiliteten vil fremme de mest egnede og mest ønskede løsninger i et område, og sikre fremdriften yderligere. Er der fx udsigt til, at de individuelle krav kan blive nedjusteret, vil det fremme motivationen for at bidrage til kollektive løsninger i randen af dyrkningsfladen.

En fornuftig løsning på dette ønske udestår fortsat.

Flere drænvirkemidler skal i spil

Flere drænvirkemidler – fx små vådområder – skal godkendes og tages i brug

Med muligheden for at etablere minivådområder med filtermatrice fra 2019 er fleksibiliteten øget. Men der er fortsat mange steder, hvor indsatsbehovet er stort og potentialet for minivådområder er ringe, ligesom der mange steder allerede findes gode muligheder for at øge fjernelsen af kvælstof i lavninger o.lign. ved ret små og billige foranstaltninger.

Der er derfor et stort behov for at få udvidet antallet af drænvirkemidler yderligere. L&F presser derfor på for at få flere virkemidler godkendt med en fornuftig effektvurdering.

Med godkendelse af flere virkemidler vil der være behov for at udbygge eller supplere de eksisterende ordninger for minivådområder og vådområder, så indsatsen bliver så fleksibel og stor som mulig.

Certificering og godkendelse af mindre, ikke-standardiserede drænvirkemidler

I forlængelse af behovet for godkendelse og ibrugtagning af flere virkemidler, er der et behov for at kunne få certificeret/vurderet effekten af *mindre, ikke-standardiserede* løsninger, der ikke nødvendigvis følger en standardopskrift.

L&F arbejder for at sikre en mulighed for at få vurderet og godkendt ikke-standardiserede løsninger. En afklaring på denne udfordring udestår. Jvf. i øvrigt L&F's høringsvar til forslag til ny gødskningslov december 2018.

Tekniske/faglige og administrative forbedringer

Der udestår fortsat et arbejde med at forbedre det faglige grundlag for minivådområdenes placering, effektvurdering samt udvikling og godkendelse af tekniske løsninger på forskellige udfordringer ifm. anlæggenes drift.

Forbedringer af det faglige grundlag

Minivådområdekortet, som viser potentialet for placering af minivådområder, kan og skal forbedres løbende. Det samme gælder effektvurderingen af minivådområderne, som bør korrigeres i takt med, at ny viden kommer frem. Meget tyder på, at den anvendte effekt er sat for konservativt, så det kan have stor betydning at sikre en korrekt opgørelse over minivådområdenes samlede effekt – og dermed give et retvisende billede af, hvor langt man er nået i forhold til indsatskravet.

Desuden er der forskellige tekniske krav, som mangler ophæng i faglige vurderinger, og som vanskeliggør etablering af minivådområder. Som eksempel kan nævnes afstandskravet til recipienter, som gælder for matriceanlæg. De gældende krav om en lang iltningskanal og et minimumskrav om afstand til recipienten på minimum 100 m betyder, at potentielt interessante lokaliteter for matriceanlæg bliver droppet, da anlægget skal ligge langt inde på marken i stedet for i randen ud mod vandmiljøet.

Administrative udeståender

Det er i nogle områder en begrænsning for anvendelsen af minivådområder, at vådområdeindsatsen så at sige lægger beslag på arealer, der er potentielt egnede til at anlægge vådområder i de oplande, som afvander hertil. Det er fornuftigt nok at sikre, at der ikke sker en overlappende indsats og derved et spild af ressourcer. Men områderne er låst i 5 år, selv efter at et vådområdeprojekt er opgivet, hvilket er meget u hensigtsmæssigt.

Der er stor forskel på, hvor smidigt ansøgninger om etablering af minivådområder behandles ude i kommunerne. Nogle steder er der et godt og dialogbaseret samarbejde, andre steder fungerer det mere trægt. Der skal derfor udarbejdes et koncept for sagsbehandlingen, så alle får glæde af de gode erfaringer, og det bliver mere klart for ansøger, hvad der lægges vægt på i sagsbehandlingen.